

Česká společnost 1969–1989. Vzdělávací DVD. Praha, Ústav pro studium totalitních režimů 2012

V pořadí již čtvrté multimediální vzdělávací DVD připravené pracovníky Ústavu pro studium totalitních režimů je zaměřeno na vývoj české společnosti v období tzv. normalizace (1969–1989), přičemž si všímá nejenom politických událostí, ale především – jak již z názvu vyplývá – kulturních a společenských aspektů tohoto období včetně každodenního života obyvatelstva. DVD přináší velké množství audiovizuálních ukázek, rozdělených do šesti tematicky vymezených skupin (společnost, politika, kultura, služby a zásobování, životní prostředí a životní styl). Tyto ukázky byly celkově vhodně vybrány jak z hrané, tak dokumentární tvorby vzniklé před listopadem 1989 i po listopadové revoluci. Každá ukázka je ve stručném komentáři představena a zařazena do historických souvislostí. Tyto komentáře obsahují i doporučené otázky k analýze a interpretaci ukázek. DVD umožňuje strukturaci ukázek též na základě principů metodické práce.

Vhodně použité audiovizuální ukázky mohou v rámci vyučování velmi dobře doplnit a obohatit verbální výklad událostí a podnítit o nich diskusi mezi žáky. Posuzované DVD bezesporu poskytuje učitelům dějepisu a společenských věd pomoc při výuce soudobých dějin. Umožňuje nejenom její zatraktivnění, ale i zkvalitnění. Na tomto konstatování nic nemění ani následující připomínky a doporučení.

Řada témat by bylo vhodné zakotvit minimálně do celoevropského kontextu. Týká se to mj. problematiky umělého přerušování těhotenství, kde je zdůrazněn „buzerační“ a státně reglementující charakter interrupčních komisí, nicméně i před jejich zrušením v roce 1986 patřila československá legislativa ve vztahu k umělému přerušování těhotenství k jedněm z nejliberálnějších. V doprovodném textu k tzv. antichartě je uvedeno, že se Charta 77 dovolávala podpisu ČSSR pod Závěrečným aktem Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě. Přesnější by bylo konstatování, že signatáři Charty 77 požadovali po politickém vedení země dodržování občanských a lidských práv, k jejichž respektování se Československo zavázalo podpisem Mezinárodního paktu o občanských a politických právech a Mezinárodního paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech (od roku 1976 byly pakty součástí československého právního řádu) a Závěrečného aktu KBSE v roce 1975. V textu k prověrkám doporučuji pro jasnost uvést před procentuálním vyčíslením počtu vyloučených a vyškrtnutých členů strany jejich celkový počet, tedy cca 327 tis. Za uvedení by stálo i vyčíslení početních ztrát členské základny KSČ v letech 1968–1969, kdy přišla strana v důsledku vystupování, přirozeného úbytku a minimálního přírůstku o zhruba 170 tis. členů.

Zdůrazněn by měl být klíčový dopad těchto prověrek nejenom na vývoj země v období tzv. normalizace, ale i po listopadu 1989, tedy skutečnost, že vinou masových čistek na začátku 70. let de facto eliminovalo vedení KSČ možnost vytvoření reformního křídla uvnitř strany – na rozdíl od komunistických stran v Polsku a Maďarsku – a zabránilo tím její transformaci po pádu režimu na stranu sociálnědemokratického, resp. socialistického typu. Na několika místech je mylně uveden oficiální název Československé televize (chybně uváděna jako Československá socialistická televize) a termín underground s velkým u. Jako vhodné by se mi jevílo, kdyby bylo DVD doplněno o seznam základní literatury a publikovaných pramenů především memoárového charakteru ke sledovanému období. DVD přes výše uvedené podněty a připomínky plně doporučuji k vydání.

V Liberci, 2. 1. 2013

PhDr. Jaroslav Pažout, PhD.

katedra historie

Přírodovědně-humanitní a pedagogické

fakulty

Technické univerzity v Liberci